

**Viru-Nigula Vallavolikogu
Viru-Nigula Vallavalitsus**

**VIRU-NIGULA VALLA EELARVESTRAATEEGIA
2019-2023**

VIRU-NIGULA 2018

Sisukord

Sissejuhatus	3
1. Majanduslik olukord riigis	4
1.1. Riigi eelarvestrateegia 2019-2022 ja majanduse üldtrendid	4
1.2. Valitsussektori eelarvepositsiooni eesmärk ning võrdlus eelmise perioodi riigi eelarvestrateegiaga.....	5
1.3. Maksupoliitilised eesmärgid	6
1.4. Investeeringud	6
1.5. Ministeeriumite peamised strateegilised eesmärgid	7
1.6. Kohalike omavalitsustega seotud muutused rahastamises	7
2. Sotsiaalmajanduslik olukord Viru-Nigula vallas.....	9
3. Eelarvestrateegia eelarveosad.....	10
3.1. Põhitegevuse tulud	10
3.2. Põhitegevuse kulud	14
3.3. Investeermistegevuse eelarveosa	16
3.4. Finantseermistegevuse eelarveosa	20
3.5. Likviidsete varade muutus	21
4. Informatsioon kohalike maksude ja maamaksu muudatustest	21
5. Ülevaade vallast ja temast sõltuvatest arvestusüksustest.....	22
6. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem	23
7. Arvestusüksuse võlakoorem.....	23
8. Tundlikkuse analüüs.....	25

Sissejuhatus

Viru-Nigula valla eelarvestrateegia on koostatud vastavalt kohaliku omavalitsuse üksuse finantsjuhtimise seaduses (edaspidi *KOFS*) § 20 sätestatule. Eelarvestrateegia koostamine on kohalikele omavalitsustele (edaspidi *KOV*) kohustuslik alates 2012. aastast.

Eelarvestrateegia koostamise eesmärk on tagada valla eelarvestamise jätkusuutlikkus keskpikas ajalisel raamistikul. Tegemist on eelseisvate aastate rahalisi võimalusi käsitleva finantsplaaniga, mis lähtub selle koostamise hetkel kasutada olnud teabest ja poliitilistest seisukohtadest. Eelarvestrateegia koostati valla arengukavaga samaaegselt. Sellise sammuga sooviti saavutada nimetatud kahe dokumendi parem läbimõtestatus ja kooskõla, samuti mõjusam ja tõhusam kohaliku omavalitsuse ülesannete täitmine, parem eri valdkondade valitsemise koostöö ning suurem selgus, et mida avaliku rahaga tehakse. Vastavalt *KOFS* § 20 lõikele 1 on eelarvestrateegia suunatud arengukavas püstitatud eesmärkide täitmisele. Eelarvestrateegiat uuendatakse igal aastal 15. oktoobriks, täpsustades eelseisva aasta kavasid ning täiendades prognoosi aasta võrra. Seega kohandatakse valla keskpika ajavahemiku plaane vastavalt muutustele majanduskeskkonnas ning valla arengu eesmärkidele.

Eelarvestrateegias esitatakse kohaliku omavalitsuse üksuse majandusliku olukorra analüüs ja prognoos perioodiks 2018-2023, mis hõlmab eelarvestrateegia vastuvõtmisele eelnenud aasta tegelikud, jooksva aasta eeldatavad ja eelarvestrateegia perioodiks prognoositavad põhitegevuse kulud, olulisemad tegevused investeeringute osas, investeeringute kogumaksumuse prognoosi ja võimalikud finantseerimisallikad. Tuuakse välja eeldatav finantseerimistegevuse maht vaadeldaval perioodil ja likviidsete varade muutus, samuti informatsioon eelarvestrateegia perioodiks kavandatavatest kohalike maksude ja maamaksumäära muudatustest. Eelarvestrateegia on aluseks valla iga-aastase eelarve eelnõu koostamisele.

Eelarvestrateegia koostamiseks moodustati juhtrühm, kuhu kuulusid Riho Kutsar (volikogu esimees), Einar Vallbaum (vallavanem), Raido Tetto (majandusvaldkonna juht), Krista Engelbrecht (vallasekretär), Eve Ojala-Bakradze (arendusjuht), Helen Ruberg, hiljem Egle Järvepere (finantsjuht), Merike Trumm (haridusjuht), Annika Kapp (sotsiaalvaldkonna juht), Keio Soomelt (kultuuri- ja noorsootöö juht), Ainar Sepnik (spordijuht), Meelis Parijõgi (volikogu arengukomisjoni esimees), Allan Aron (volikogu eelarvekomisjoni esimees), Maret Roots (eakate esindaja), Kent Kerner (õpilaste esindaja), Ott Penek (mittetulundusühingute esindaja) ja Ervins Veitsurs (volikogu arengukomisjoni esindaja). Töösse andsid oma sisendi eelarvestrateegia töörühm (vastutaja finantsjuht Helen Ruberg, hiljem Egle Järvepere), haridusvaldkonna töörühm (vastutaja haridusjuht Merike Trumm), kultuuri- ja spordivaldkonna töörühm (vastutaja spordijuht Ainar Sepnik), sotsiaal- ja tervishoiuvaldkonna töörühm (vastutaja sotsiaalvaldkonna juht Annika Kapp) ja majandusvaldkonna töörühm (vastutaja majandusvaldkonna juht Raido Tetto)¹. Töö

¹ Viru-Nigula Vallavalitsuse korraldus 08.02.2018 nr 71.

käigus viidi läbi seminarid, kus kõigil osalenutel oli võimalus oma seisukohtade esitamiseks. Dokumendi avalikustamise käigus toimusid 14.-16. augustini piirkondlikud kohtumised Aseri Rahvamajas, Viru-Nigula Rahvamajas ja Kunda Päevakeskuses, kuhu kõik olid oodatud kaasa mõtlema ja oma ettepanekuid valla arendustegevuse tarvis esitama.

Kõiki eelarvestrateegia koostamisega seotud tegevusi vallas koordineeris Viru-Nigula valla arendusjuht Eve Ojala-Bakradze. Eelarvestrateegia teksti panid kokku Tähve Milt ja Rivo Noorkõiv Konsultatsiooni- ja koolituskeskusest Geomedia.

Eelarvestrateegia ja arengukava ning selle koostamise töödokumendid on kättesaadavad Viru-Nigula valla veebilehel.

1. Majanduslik olukord riigis

1.1. Riigi eelarvestrateegia 2019-2022 ja majanduse üldtrendid

Vabariigi Valitsuse fiskaalpoliitika eesmärgiks on tagada jätkusuutlik ja makromajandust tasakaalustav eelarvepoliitika. Sihiks on, et eelarvepoliitilised otsused toetavad maksimaalselt makromajanduslikku stabiilsust, ohjavad majanduse tasakaalustatud arengut ohustavaid riske ning parandavad majanduse kasvupotentsiaali ja tööhõivet. Tulevaste võimalike majanduslangustega toimetulekuks peab olema tagatud piisavate rahaliste reservide olemasolu ja paindlikkus eelarves tulude ja kulude struktuuri muutmiseks.

Riigi eelarvestrateegia põhiseisukohad on järgmised:

- Eesti majandus kasvab: sisemajanduse koguprodukt (2017 – 22,1 miljardit, kuni 29,0 miljardit 2022. aastaks).
- Eesti rahvaarv kasvab: summaarne sündimuskordaja kasvab 2019. aastaks 1,67-ni.
- Eesti julgeolek tugevneb: panustame igal aastal 2% SKP-st ja suurendame investeringuid kaitsesse.
- Eesti ühiskonna sidusus tõuseb: suureneb sissetulek, tõuseb maksuvaba tulu, suureneb pension, tõuseb ostujõud.
- Majandus kasvab keskmiselt 2,8% aastas.
- Riigi maksutulu kasvab keskmiselt 6,5% aastas.
- Maksud soodustavad majanduskasvu – teenimise asemel maksustame rohkem tarbimist.
- Investeringud kasvavad – rahastamine toimub üha rohkem varasema ülejäägi arvelt.

Nimetatud põhiseisukohtadele toetuvad eelarvepoliitilised otsused langetatakse eelarvestrateegia protsessis, pidades silmas, et otsused on jätkusuutlikud (arvestatakse otsuste pikaajalist mõju), maksimaalselt valdkonnapoliitikaid ja muude valitsussektori tasandite tegevusi arvestavad ning

kõiki rahastamisallikaid (lisaks maksutuludele ka EL toetuste, kasvuhoonegaaside lubatud heitkoguse kvoodi müügitulu jms) ühtselt käsitlevad. Kiirema majanduskasvu aegadel hoidutakse investeringute liigsest kasvatamisest ning eelistatakse finantseerimisallikana välistoetuste kasutamist. Prioriteetseteks investeringuteks seatakse need, mille tulemusel kasvab inimeste heaolu ja paraneb riigi kaitsevõime.

Riigi maksupoliitika on tervik ja suunatud sellele, et majandus kasvaks ning selleks muudetakse maksustruktuuri majanduskasvu sõbralikumaks, vähendades makse palgalt ja kasvatades makse tarbimisele nii, et see toetaks ka keskkonnahoidu ja rahvatervise paranemist. Maksukoormus stabiliseerub järgmistel aastatel 34% taseme lähedal.

Eesti riigi rahanduses soovitakse liikuda rohkem tulemusinformatsiooni kasutava eelarvestamise suunas. Ressursside ja tulemuste omavaheliseks seostamiseks ning eelarve läbipaistvamaks muutmiseks minnakse üle tegevuspõhisele eelarvele, mille eelduseks oli üleminek tekkepõhisele riigieelarvele 2017. aastast. Aastaks 2020 on kõik valitsemisalad üle läinud tegevuspõhisele riigieelarvele.

1.2. Valitsussektori eelarvepositsiooni eesmärk ning võrdlus eelmise perioodi riigi eelarvestrateegiaga

Eesti Vabariigi Valitsus on otsustanud soodsa majanduskonjunkturi tingimustes võtta eesmärgiks struktuurne eelarvetasakaal aastatel 2019-2021 ning 0,1% suurune ülejääk aastal 2022. Eesmärkide saavutamisel püsib valitsussektori nominaalne eelarvepositsioon ülejäägis kõigil prognoositud aastatel, mis loob eeldused asuda kasvatama reserve. Eelarveaasta kestel hoidutakse positiivsete lisaeelarvete koostamisest, võimaliku maksutulu ülelaekumise arvel ei kasvatata jooksvaid kulusid.

Näitaja	2017	2018	2019	2020	2021	2022
SKP (mld eurot)	22,1	23,5	24,8	26,2	27,6	29
SKP reaalkasv %	4,9	4	3,2	3	2,9	2,9
Struktuurne eelarve positsioon %	-0,3	-0,4	0	0	0	0,1
Eelarve nominaalne ülejääk %	-0,3	0,2	0,5	0,4	0,2	0,1
Võlakoormus (% SKP-st)	9,6	8,5	7,7	6,9	6,2	5,3
Riigieelarve tulud (mld eurot)	9,3	10,4	11,1	11,5	11,9	12,3
Riigieelarve kulud (mld eurot)	9,7	10,6	11,3	11,7	11,9	12,1
Maksutulu % SKP-st	33,6	34,3	34,6	34,3	34,4	34,2

Tabel 1. Riigi peamised majanduslikud näitajad 2017, prognoos 2018-2022.

Sisemajanduse koguprodukti (SKP) kasv on jätkuv –perioodil 2017/2018 + 4%, kuid kasvutempo jääb aeglasemaks – perioodil 2021/2022 + 2,9%. Eelarve nominaalne puudujääk (2017) peab üle

minema ülejäägiks. Võlakoormus väheneb, eelarve mahud (tulud, kulud) kasvavad. Maksutulu osakaal SKP-st jääb stabiilselt 34% juurde.

Hindade muutus (kasv) on prognoositud 2018. aastal 2,9%, mis 2022 langeb 2,0%-ni. Keskmine palk on prognoositud 2018. aastaks 1307 eurot ja see tõuseb 2022. aastaks 1628 euroni.

Riigi eelarve maht peaks prognooside järgi kasvama 15 aasta jooksul kahekordseks. Arvestuse alguseks on võetud 2007. aasta.

1.3. Maksupoliitilised eesmärgid

Vabariigi Valitsuse eesmärk on stabiliseerida maksukoormus 34% lähedal SKP-st, vähendades tööjõuga seotud makse.

Eesti riigi eelarvepoliitika põhieesmärk iseseisvusaastate jooksul on olnud hoida valitsussektori eelarvepositsioon keskpikal perioodil tasakaalus ning võimaluse korral ülejäägiga, mis on omakorda väljendunud madalas võlakoormuse tasemes. 2017. aasta lõpus ulatus Eesti valitsussektori võlg 9%-ni SKP-st, mis on võrreldes 2016. aastaga 0,4% madalam tase. Võla osakaalu vähenemise peamiseks põhjuseks oli SKP kiirem kasv võrreldes võla kasvuga. Nominiaalselt kasvas eelmisel aastal kohalike omavalitsuste ning keskvalitsusse kaasatud avalik-õiguslike ja sihtasutuste võlg. Valitsussektori 2066 miljoni euro suurusest võlgnevusest moodustas keskvalitsuse panus koos EFSF-i mõjuga arvestuslikult 1307 miljonit eurot ning kohalike omavalitsuste võlg 758 miljonit eurot, välisvõla osakaal oli koguvõlast 62%. Ilma EFSF-i mõjuta, mis ulatus 2017. aastal 455 miljoni euroni, moodustas keskvalitsuse panus võlakoormusesse 853 miljonit eurot ehk 3,7% SKP-st.

1.4. Investeeringud

Riigieelarve kontekstis käsitletakse investeeringutena lisaks materiaalse ning immateriaalse põhivara soetamiseks ja renoveerimiseks tehtavatele kuludele ka põhivara soetamiseks ja renoveerimiseks antavaid toetusi ning kaitseotstarbelist erivarustust. Investeeringutoetuste kogumahust suunatakse keskvalitsusse umbes 50%, erasektorisse 30% ja kohalikesse omavalitsustesse umbes 20%.

Riigituludest planeeritavate investeeringute mahu kasv prognoosiperioodil on tingitud eelkõige Vabariigi Valitsuse otsustatud suuremahulistest projektidest nagu riigi strateegilise investeeringute programmi täitmine, mille raames kavandab valitsus aastatel 2018-2022 Eesti konkurentsivõimet ja kaitsevõimet kasvatavaid investeeringuid kokku 355 miljoni euro ulatuses. Programmi raames:

- ehitatakse välja lairiba jaotusvõrk koostöös riigi, kohalike omavalitsuste ja erasektoriga;
- luuakse meede kohalike omavalitsuste elamufondi investeeringute toetamiseks;

- tehakse suuremahulisi taristuinvesteeringuid teedesse;
- ehitatakse koostöös Tallinna linnaga välja rahvusvaheline turismi- ja konverentsikeskus Tallinna Linnahallist;
- teostatakse kaitseinvesteeringute programm.

Ligikaudu pool investeeringute rahastamisest tuleb välisvahenditest, millest ca 80% suunatakse investeeringutoetustena erinevatesse sektoritesse. Välisvahenditest mahukamad investeeringud on seotud koolivõrgu korrastamise, korterelamute rekonstrueerimise, esmatasandi tervisekeskuste rajamise ja transpordiga. Kuigi rakendamisel on väljakutseteks jätkuvalt haldusreformiga seonduv ja ehitushindade tõus, mis mõjutavad oluliselt hangete läbiviimist, siis viiakse investeeringuid lähiaastatel ellu kasvavas mahus.

1.5. Ministeeriumite peamised strateegilised eesmärgid

Ministeeriumite strateegilistest eesmärkidest, mis puudutavad oluliselt kohalike omavalitsuste arengut, saab ministeeriumite lõikes tuua välja järgmist.

Haridus- ja teadusministeerium: 2019. aastal on õpetajate palgatõusuks ette nähtud 10 miljonit eurot, 2019-2022 kokku 40 miljonit eurot.

Keskkonnaministeerium: investeeringud innovaatilistesse tehnoloogiatesse on aastatel 2019-2022 ligi 100 miljonit eurot.

Majandus- ja kommunikatsiooniministeerium: korterelamute rekonstrueerimine 100 miljonit eurot ja ühistranspordi dotatsioon kasvab ligi 100 miljoni euroni.

Rahandusministeerium: kohalike omavalitsuste tulubaas kasvab ja regionaalsed toetusprogrammid elavdavad kohalikku majandust ja suurendavad sissetulekuid.

Siseministeerium: päästjate palk kasvab 20% ja politseinike palk 10%.

Sotsiaalministeerium: riik suurendab HIV-ennetustöö rahastust ja parandab ravi kättesaadavust, laste ja perede programmid saavad riikliku püsirahastuse ning tagatakse abivahendite kättesaadavus abivajajatele.

1.6. Kohalike omavalitsustega seotud muutused rahastamises

Kohalikud omavalitsused - 79 linna ja valda - täidavad olulist rolli avaliku sektori ülesannete täitmisel. Olenemata suuruselt täidavad kõik omavalitsused samu ülesandeid. Üldvalitsemine hõlmab linna- ja vallavalitsuse ning volikogu ülalpidamiskulusid. Majanduskulud (sh elamu- ja kommunaalmajandus) koosnevad peamiselt valla- või linnasisesest ühistranspordist, valla teede ja

linnatänavate korrashoiust, veevarustuse korraldamisest ning tänavavalgustusest. Sotsiaalse kaitse all tagatakse hooldekodude ülalpidamine, sotsiaalabi ja -teenuste osutamine ning perede sotsiaalne kaitse. Koolide ja lasteaedade ülalpidamine kuulub haridusvaldkonna alla. Vaba aeg, kultuur ja religioon hõlmab huvikoolide, kultuurimajade, raamatukogude, muuseumide ja spordirajatiste ülalpidamist ning noorsootööd. Ülejäänud valdkonnad moodustavad kohaliku omavalitsuse üksuste väljaminekutest väiksema osa – sinna hulka kuuluvad tegevustest nt heakord ning jäätmehoolduse ja heitveekäitluse korraldamine. Kokku ulatus nende väljaminekute maht konsolideeritult tekkepõhiselt 2017. aastal esialgsetel andmetel 1968 miljoni euroni, sh 87 miljonit eurot kohustuste tasumine. Väljaminekutest 64% moodustasid tööjõu- ja majandamiskulud.

Kohalike omavalitsuste eelarved on iseseisvad ehk nad otsustavad ise nende koostamise üle. Riigieelarvest edasikantavate maksutulude (tulumaks ja maamaks) ning tasandus- ja toetusfondi ühtne eesmärk on tagada omavalitsustele piisavad vahendid kohalike elu küsimuste üle iseseisvalt seaduste alusel otsustamiseks. Tasandusfond on mõeldud nende eelarveliste võimaluste ühtlustamiseks. Toetusfond koosneb valdkondlikest toetusliikidest, võimaldades maksta õpetajatele töötasu, korraldada koolis toitlustamist, maksta toimetulekutoetust ning hooldada kohalike teid. Lisaks on omavalitsustel võimalus taotleda projektitoetust mitmest meetmest. Muud omatulud hõlmavad peamiselt laekumisi keskkonnatasudest või kaupade- ja teenuste müügist.

TULU LIIK	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Tulumaks			1149	1219	1283	1350
Maamaks			58	58	58	58
Tasandusfond			100,2	105,2	105,2	105,2
Toetusfond			421,3	421,3	420,8	419,3
sh ühinemistoetus	14	30	21			

Tabel 2. Kohalike omavalitsuste tulubaas 2017 ja prognoos 2018-2022 (miljon eurot).

Kohalike omavalitsuste ja nendest sõltuvate üksuste tekkepõhine puudujääk ulatus 2017. aastal 58 miljoni euroni. Puudujäägi tekkimist mõjutas nende suurenenud aktiivsus investeringute tegemisel. 2017. aastal toimusid kohalikud valimised ja viidi läbi haldusreform, mille tulemusena vähenes omavalitsusüksuste arv peale korralisi volikogude valimisi 213-lt 79-le. 2018. aastaks prognoosib Rahandusministeerium kohalike omavalitsuste tulude jäämist ülejääki seoses tulude hea kasvu (sh ühinemistoetused) ning eelmise aastaga võrreldes veidi väheneva investeerimisaktiivsuse tõttu. Järgmiste aastate osas prognoositakse nende defitsiiti jäämist kogu eelarvestrateegiaga hõlmatud perioodil ja selle põhjuseks on omavalitsuste investeerimisaktiivsuse kasv. Defitsiidi katmiseks suurendatakse peamiselt kohustusi.

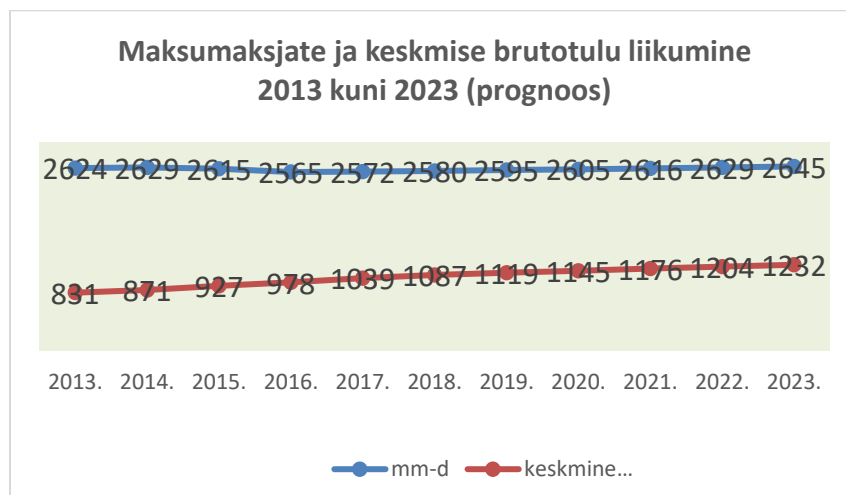
Kohalike omavalitsuste ühinemist toetatakse aastatel 2017-2019 prognoositavas kogusummas 65 miljonit eurot. Haldusreformiga seotud kulud on ajutised, suuremamahulised ning pikas perspektiivis tulu tootvad.

2. Sotsiaalmajanduslik olukord Viru-Nigula vallas

Viru-Nigula valla majanduslik analüüs näitab, et ühinenud vald on oma näitajate poolest nn keskmine Eesti vald, kus pisut võimekam piirkond on Kunda linn ja Viru-Nigula alevik, arengus veidi tagasihoidlikum on Aseri piirkond. Hinnangu aluseks on piirkondade keskmine tööhõive, töötuse määr, maksumaksjate suhtarv elanikest (ca 2600), keskmine brutotulu (sh keskmine palk) ja nende näitajate dünaamika. Tööstuslikult on põhiliseks piirkonnaks Kunda linn. Suuremad ettevõtted vallas on AS Kunda Nordic Tsement, AS Estonian Cell, AS Lajos, AS Wienerberger, Flexa Eesti AS, AS Imprest, AS Kunda Trans, AS Kunda-Auto. AS Kunda Nordic Tsement kuulub rahvusvahelise kontserni Heidelberg Cement Group koosseisu, kontsernile kuulub ka Kunda sadam. Tööandjana on elanikele kõige suurem keskus Rakvere linn, mis on logistiliselt hästi kättesaadav. Samuti on vallal tihedad tööalased sidemed pealinna Tallinnaga, kus on paljude valla maksumaksjate tööandjad. Maksumaksjate arvu muutusi alates 2013. aastast ja prognoosi kuni aastani 2023 võib iseloomustada järgmiselt:

- maksumaksjate arvu liikumises suuri muutusi ei tule, kasv aastas 10-15 maksumaksja võrra ja eelarvestrateegia perioodi lõpuks peaks arv jõudma 2650 maksumaksjani;
- maksumaksjate arvu stabiilsuse tagab majanduslik olukord, kus pisut väheneva rahvaarvu juures tööhõive tänu pensioniea nihkumisele, elanike tervislikule seisundile ja lõimumisele paraneb, mis tagab maksumaksjate arvu stabiilsuse vähemalt järgnevas viieks aastaks;
- maksumaksjate brutotulu prognoos on pigem tagasihoidlik ja jääb alla riigi keskvalitsuse prognoosile, mis omakorda peaks olema turvaline võttes arvesse võimalike majanduse langusest (või muudest teguritest) tingitud riske;
- brutotulu tase jääb ka edaspidi riigi keskmisele tasemele.

Nimetatud arenguid iseloomustab joonis 1.

Joonis 1. Maksumaksjate arv ja keskmine brutotulu 2013-2017, prognoos 2018-2023.

Kümne aasta perioodis toimub maksumaksjate arvu ja keskmise brutotulu kasv. Maksumaksjate arv prognoosiperioodi lõpuks stabiliseeruma ca 2650 inimese juures. Keskmise brutotulu sees on ca 80-85% keskmine palk, emapalk, koondamishüvitised, juhatuse-nõukogude hüvitised jne.

Kindlasti on veel teisi näitajaid, mis mõjutavad kaudselt füüsilise isiku tulumaksu (FIT) laekumist. Neist olulisemad, et kui palju on ühes või teises ettevõttes Viru-Nigula enda inimesi ja töötajaid teistest omavalitsusüksustest ning kuivõrd see sisemine struktuur ettevõttes muutub. Samuti ümbrikupalga osakaal kogu sissetulekust ja selle osakaalu muutumine prognoosiperioodil, mida peetakse ka üleriigiliseks probleemiks.

3. Eelarvestrateegia eelarveosad

3.1. Põhitegevuse tulud

Viru-Nigula valla eelarvestrateegia põhitegevuse tulude prognoos on toodud tabelis 3. Selle tabeli koostamise aluseks on Rahandusministeeriumi eelarvestrateegia koostamise vorm, kus põhitegevuse tulud on jaotatud oma sisult nelja valdkonda: maksutulud, tulud kaupade, teenuste müügist, saadavad toetused ja muud tegevustulud.

Viru - Nigula Vallavolikogu 27.09.2018 määrus nr 37	2017 täitmine	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	7 631 318	8 274 143	8 479 342	8 459 170	8 607 611	8 749 962	8 888 355
Maksutulud	3 793 407	3 958 000	4 209 342	4 339 170	4 467 611	4 589 962	4 718 355
sh tulumaks	3 613 221	3 775 000	4 024 342	4 142 170	4 270 611	4 392 962	4 521 355
sh maamaks	180 186	183 000	185 000	197 000	197 000	197 000	197 000
sh muud maksutulud	0	0	0	0	0	0	0
Tulud kaupade ja teenuste müügist	916 892	870 053	880 000	900 000	910 000	920 000	920 000
Saadavad toetused tegevuskuludeks	2 833 660	3 370 790	3 310 000	3 140 000	3 150 000	3 160 000	3 170 000
sh tasandusfond	476 413	630 654	640 000	640 000	640 000	640 000	640 000
sh toetusfond	1 832 640	2 229 914	2 270 000	2 300 000	2 310 000	2 320 000	2 330 000
sh muud saadud toetused tegevuskuludeks	524 607	510 222	400 000	200 000	200 000	200 000	200 000
Muud tegevustulud	87 358	75 300	80 000	80 000	80 000	80 000	80 000

Tabel 3. Viru-Nigula valla põhitegevuse tulude prognoos.

Põhitegevuse tulude muutus on eelarvestrateegia perioodil kavandatud konservatiivselt, kuid kasvavana. Suurim tulu, füüsilise isiku tulumaksu (FIT) laekumise prognoos on esitatud tabelis 4.

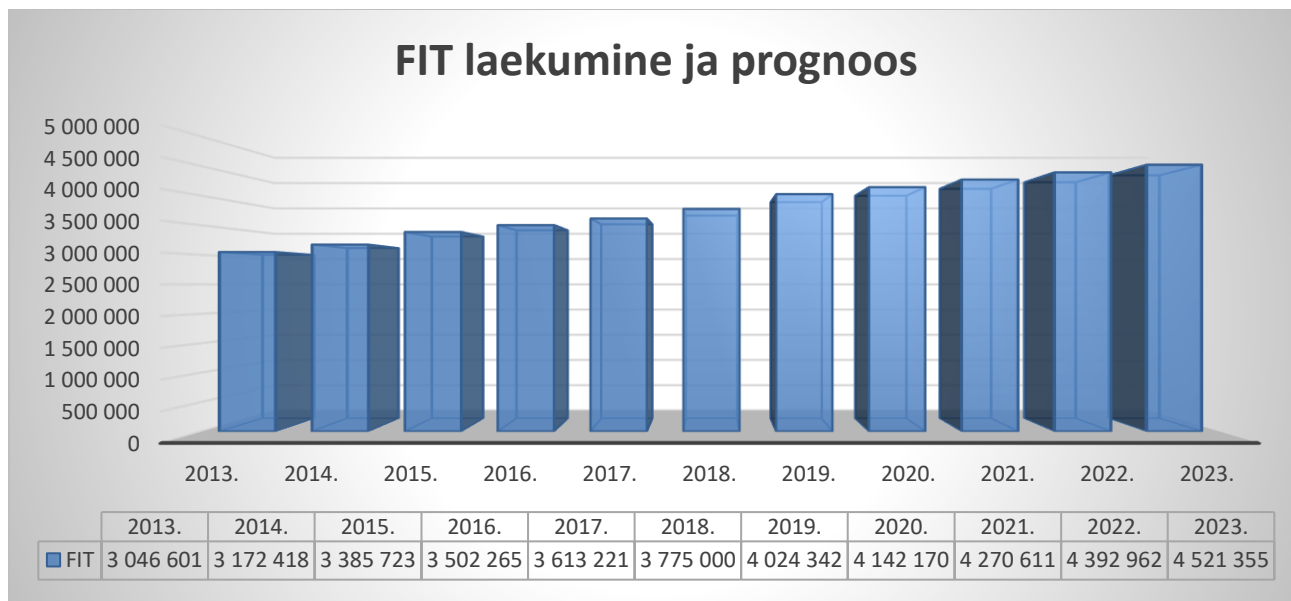
Mõju element	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Maksumaksjad	2572	2580	2595	2605	2616	2629	2645
<i>muutus - koefitsient</i>	<i>1,028</i>	<i>1,003</i>	<i>1,006</i>	<i>1,004</i>	<i>1,004</i>	<i>1,005</i>	<i>1,006</i>
Brutosissetulek	1039	1082	1119	1145	1176	1204	1232
<i>muutus - koefitsient</i>	<i>1,041</i>	<i>1,042</i>	<i>1,034</i>	<i>1,023</i>	<i>1,027</i>	<i>1,024</i>	<i>1,023</i>
Tulumaksuseadus	11,6	11,6	11,9	11,93	11,93	11,93	11,93
<i>muutus - koefitsient</i>	<i>1,000</i>	<i>1,000</i>	<i>1,026</i>	<i>1,003</i>	<i>1,000</i>	<i>1,000</i>	<i>1,000</i>
Koefitsiendid kokku	1,069	1,045	1,066	1,029	1,031	1,029	1,029
FIT laekumine (euro)	3 613 221	3 775 000	4 024 342	4 142 170	4 270 611	4 392 962	4 521 355
Maksumaksjate arvu kasvu panus (euro)		11 239	21 948	15 508	17 491	21 222	26 735
Brutosissetuleku kasvu panus (euro)		150 540	129 764	92 175	110 950	101 128	101 658
Tulumaksuseaduse panus (euro)		0	97 629	10 145	0	0	0
Kogu panus (euro)	0	161 779	249 341	117 829	128 441	122 350	128 393

Tabel 4. Viru-Nigula valla füüsilise isiku tulumaksu laekumise prognoos.

Tulumaksu laekumise prognoosi aluseks on kolm peamist komponenti: maksumaksjate arv, keskmine brutosissetulek ja FIT laekumise brutotulu protsent (riigi keskvalitsuse otsusel). Prognooside koostamisel on arvestatud piirkonna senist näitajate dünaamikat. Samuti on arvestatud keskvalitsuse otsust suurendada kohalikele omavalitsustele kantava brutotulu protsenti alates 2019. aastast ja järgmistel aastatel. FIT laekumise kasv on toodud real „Koefitsiendid kokku“, kus on näha, et FIT laekumise prognoosid jäävad alla riigi eelarvestrateegias prognoosidele. Samal ajal 2018. aasta laekumise (6 kuud) võrdlus 2017. aasta sama perioodiga näitab ca 13%-st kasvu. Järgmistel aastatel kasv aeglustub. Prognooside koostamisel peab arvestama, et võimalike tagasilööride korral ei tekiks olulisi tagasiminekuid valla eelarves.

Rahandusministeeriumi eestvedamisel on kavandatud FIT brutotulu suurendamine. Läbirääkimised teiste ministeeriumidega käivad veel täiendavate toetuste lisamisel FIT brutotulu protsenti – 11,96. Eelarvestrateegia koostamise ajal veel konkreetseid otsuseid vastu võetud ei ole ja seda tõusu Viru-Nigula valla eelarvestrateegiasse planeeritud ei ole.

FIT laekumise prognoos on esitatud joonisel 2. Näitaja iseloomustamiseks on kasutatud 10 aasta perioodi, mis annab ülevaatlilikuma pildi FIT dünaamikast.

Joonis 2. Füüsilise isiku tulumaksu laekumine ja prognoos kuni 2023.

Tabelis 5 on esitatud FIT laekumise võrdlus aastatel 2017 ja 2018 (jaanuar-juuni). Muutuse protsent on kasv konkreetse kuu kohta.

Kuu	2017	2018	vahe	muutus %
jaanuar	320 714	365 495	44 781	114,0
veebbruar	265 488	305 783	40 295	115,2
märts	271 504	307 508	36 004	113,3
aprill	293 530	325 052	31 522	110,7
mai	291 735	321 893	30 158	110,3
juuni	306 709	346 832	40 123	113,1
kokku	1 749 680	1 972 563	182 760	112,7

Tabel 5. 2017/2018 aasta FIT laekumise võrdlus (jaanuar-juuni).

Kahe viimase aasta jaanuar-juuni võrdluses on näha, et tegelik laekumine ületab prognoosi üsna palju ja on täheldatav ka stabiilne kasv (iga kuu vähemalt +10%) laekumises.

Maamaksu laekumises on kavandatud väike kasv ja selle eelduseks on maamaksustamise koefitsientide tõstmine seadusega lubatud piirini. Kui muutuvad seaduses maksustamise alused, siis tuleb laekumise prognoosid ümber vaadata.

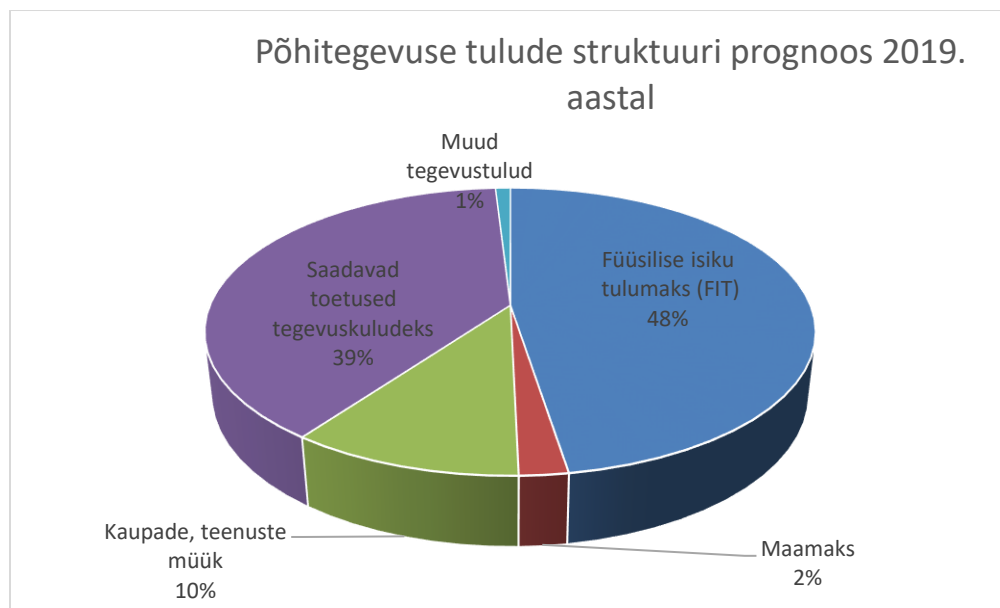
Kaupade, teenuste laekumise kasv on kavandatud vastavalt kohaliku omavalitsuse enda maksumäärade, üüride ja rentide muudatustest.

Riigi eelarvest laekuvate tasandusfondi ja toetusfondi osas on kavandatud laekumised konservatiivselt, 2018. aasta tasemel. Seaduse muutustest, mis korrigeerivad kohalike omavalitsuste tulubaasi aluseid, võivad summad eelarvestrateegia perioodil muutuda. Muude toetuste all on kavandatud ühinemistoetus kuni aastani 2019. Teised laekumised on prognoositud arvestades senist laekumise dünaamikat.

Põhitegevuse tulude kasv on aastate lõikes ca +2%. Kasv pidurdub korraks 2020. aastal, kui ühinemistoetuse eraldamine lõpeb. Põhitegevuse tulude laekumist mõjutavad tegurid on järgmised:

- Üleüldine majanduse areng riigis, maakonnas ja vallas. Arvestades Eesti riigi majanduse avatust, on kõige suurem mõjutaja kogu maailma majandus ja tema käekäik.
- KOV tulubaasi mõjutavad riigi keskvalitsuse otsused – isikutulumaksu, maamaksu, riigi eelarve toetused, jt otseselt või kaudselt mõjuvaid otsused.
- Euroopa Liidu projektitoetuste mahud järgmistel toetusperioodidel.
- Kohalikud otsused Viru-Nigula valla osutatavate teenuste ja müüdavate kaupade maksumuste kohta.
- Eesti linnastumise jätkumine Tallinna, aga ka maakonnakeskuse Rakvere suunas.

Põhitegevuse tulude struktuuri prognoosi 2019. aastal iseloomustab joonis 3.

Joonis 3. Põhitegevuse tulude struktuuri prognoos 2019. aastal.

Põhitegevuse tuludes oli, on ja jääb suurema osakaaluga FIT – ca 48%. Järgmine suurem tulu liik on ja ka jääb – saadud toetused tegevuskuludeks – ca 40%. Väga väikese osakaaluga on maamaks – 2%. Kaupade ja teenuste müük ning muud tegevustulud annavad kokku üle 10% põhitegevuse

tuludest. Põhitegevuse tulude struktuur prognoosiperioodil jääb enam-vähem samadesse proportsioonidesse.

Põhitegevuse tulude planeerimisel eelarvestrateegias seatakse järgmised eesmärgid:

- Põhitegevuse tulude tegelik laekumine on vähemalt 100% ja riskid on võimalikult hästi maandatud.
- Põhitegevuse tulude kasv peab olema kiirem kui põhitegevuse kulude kasv.
- Tulude suurendamine, kasutades selleks seadusega lubatud võimalusi ning paremat majandamist.

3.2. Põhitegevuse kulud

Viru-Nigula valla põhitegevuse kulude prognoos on toodud tabelis 6.

Viru - Nigula Vallavolikogu 27.09.2018 määrus nr 37	2017 täitmine	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse kulud kokku	7 149 350	7 981 912	8 070 000	8 170 000	8 310 000	8 405 000	8 495 000
Antavad toetused tegevuskuludeks	694 564	519 934	500 000	500 000	500 000	500 000	500 000
Muud tegevuskulud	6 454 786	7 461 978	7 570 000	7 670 000	7 810 000	7 905 000	7 995 000
sh personalikulud	4 214 684	4 804 647	4 900 000	4 965 000	5 055 000	5 120 000	5 170 000
sh majandamiskulud	2 228 449	2 607 606	2 620 000	2 655 000	2 705 000	2 735 000	2 775 000
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud</i>							
sh muud kulud	11 652	49 725	50 000	50 000	50 000	50 000	50 000

Tabel 6. Viru-Nigula valla põhitegevuse kulude prognoos.

Kulude struktuuris on toodud jaotus eraldi toetuste, personalikulude, majandamiskulude ja muude kulude lõikes. **Põhitegevuse kulude planeerimisel on arvestatud ka kõiki pikemaks, kui aastaks sõlmitud lepinguid, mis tagavad seadusega pandud kohustuste täitmise: majanduses, keskkonnakaitstes, kommunaalmajanduses, hariduses ja noorsootöös, kultuuri, vaba-aja ja spordis, sotsiaalkaitstes jne.** Põhitegevuse kulude kasv on enam-vähem võrreldav põhitegevuse tulude kasvuga. Põhitegevuse kulude maht ületab eelarvestrateegia perioodil 8 miljoni euro piiri. Kulude mahu kasvul on mitu põhjust:

- Riigi keskvalitsuse otsused palgatõusuks riigi eelarvest. Kohalikud omavalitsused panustavad oma eelarvetest lisavahendeid, et tagada konkurentsivõimeline palgatase.
- Riigi eelarve eraldised tegevuskulude toetuseks suurenevad. Näiteks toetused sotsiaalseteks garantiideks, teede hoolduseks ja mitmesugusteks projektitoetusteks.
- Kohaliku omavalitsuse enda otsused – eelarvetasakaalu hoidmiseks suurendatakse ka teiste valdkondade alaeelarveid.

- Üleüldine hindade (THI) tõus, mis suurendab kohalike omavalitsuste müüdavate kaupade ja teenuste maksumusi.

Nimetatud põhjused on peamised, mille pärast on kavandatud Viru-Nigula valla põhitegevuse kulude kasvu eelarvestrateegia perioodil.

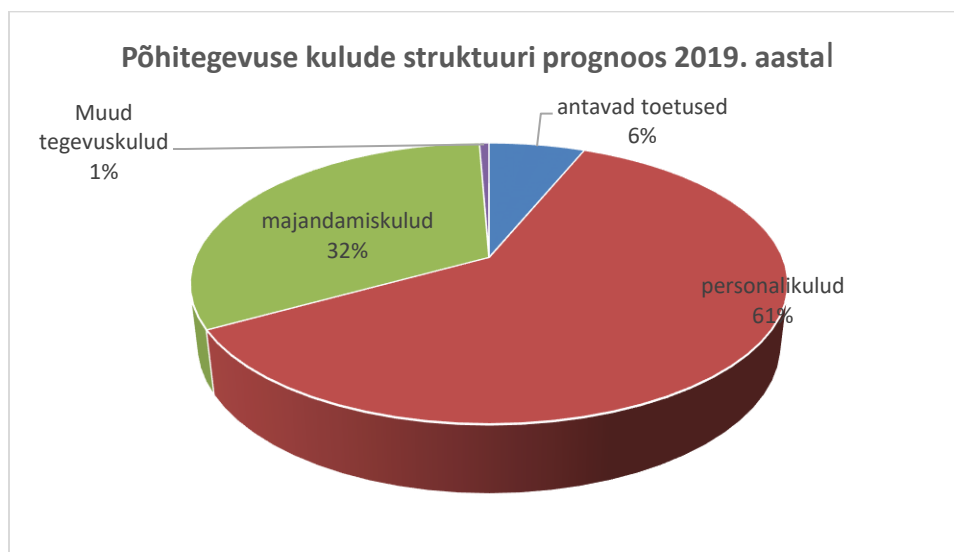
Põhitegevuse kulude kärpimise võimalused on järgmised:

- Ühinemise tulemusel optimeerida valla halduskulusid.
- Ühinemise tulemusel saavutada kaupade ja teenuste ostmisel suuremad mahud, mis annaksid võimaluse hangetel saada soodsamad hinnad.
- Optimeerida kõikides valdkondade struktuurid.
- Optimeerida taristu ülalpidamise kulusid ja vabaneda mittevajalikest varadest.
- Delegeerida vajadusel tegevused valla sõltuvatele üksustele.
- Kaasata tegevustesse kolmandat sektorit.
- Optimeerida juhtimist, tõsta töötajate motivatsiooni ja pädevusi, võimekust teha tööd produktiivsemalt.

Eesmärgid põhitegevuse kulude planeerimisel:

- Põhitegevuse kulude kasv peab jääma väiksemaks põhitegevuse kasvu tempost.
- Munitsipaaltöötajatele tagada eelarvestrateegia perioodil võrreldav palgakasv Lääne-Viru maakonna keskmise palgakasvuga.
- Kulude vähendamiseks vähendada juhtimiskulusid, vähendada majandamiskulusid, ühtlustada toetused, maksud jne.

Põhitegevuse kulude struktuuri prognoosi 2019. aastal iseloomustab joonis 4.

Joonis 4. Põhitegevuse kulude struktuur 2019. aastal.

Põhitegevuse kulude struktuuris on kõige suuremad personalikulud – üle 60%, majandamiskulud moodustavad ca 1/3 kõikidest põhitegevuse kuludest. Teised kulud on väiksema osatähtsusega. Selline jaotus kehtib ka järgmistel aastatel.

3.3. Investeeringutegevuse eelarveosa

Viru-Nigula valla investeeringutegevuse prognoos on toodud tabelis 7.

Viru - Nigula Vallavolikogu 27.09.2018 määrus nr 37	2017 täitmine	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Investeeringutegevus kokku	-1 046 596	-358 451	-1 833 822	-594 160	-350 250	-306 535	-115 000
Põhivara müük (+)	29 822	60 000	100 000	100 000	50 000	50 000	50 000
Põhivara soetus (-) <i>sh projektide omaosalus</i>	-1 072 123	-2 000 097	-4 114 692	-1 300 400	-1 582 000	-1 599 566	-1 175 000
Põhivara soetuseks saadav sihtfinantseerimine (+)	32 896	1 645 966	2 210 870	641 240	1 218 750	1 283 031	1 050 000
Põhivara soetuseks antav sihtfinantseerimine (-)	-24 475	-46 530					
Osaluste ning muude aktsiate ja osade müük (+)	0	0					
Osaluste ning muude aktsiate ja osade soetus (-)	-2 500	0					
Tagasilaekuvad laenud (+)	0	0					
Antavad laenud (-)	0	0					
Finantstulud (+)	91	10					
Finantskulud (-)	-10 307	-17 800	-30 000	-35 000	-37 000	-40 000	-40 000

Tabel 7. Viru-Nigula valla investeeringutegevus.

Investeeringute kavandamise aluseks on peamiselt ühinemislepung, milles on toodud vajalikud investeeringuobjektid kuni aastani 2020. Eelarvestrateegia perioodi lõpuks on investeeringud täiendavalt kokku lepitud. Investeeringute kava täitmiseks ei piisa ainult oma eelarve vahenditest. Lisavahendid on plaanitud saada projektitoetustest ja täiendavatest laenudest. Laenude kavandamine on kooskõlas seadusega ja valla finantsvõimekusega. Senine praktika projektitoetuste saamiseks on olnud positiivne ja arvestades Euroopa Liidu struktuurfondide meetmete järgmist taotlusperioodi ja sinna kavandatud vahendeid, on Viru-Nigula vallal perspektiivis mitmeid abikõlblikke projekte juba varus. Investeeringud valdkondade lõikes on esitatud tabelis 8.

Investeeringuobjektid* (alati "+ märgiga)	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
01 Üldised valitsussektori teenused	202 132	20 000	50 000	50 000	50 000	50 000
<i>sh toetuse arvelt</i>	0	0	0	0	0	0

sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		202 132	20 000	50 000	50 000	50 000	50 000
02 Riigikaitse		0	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)							
03 Avalik kord ja julgeolek		0	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)							
04 Majandus		331 500	856 000	751 400	1 427 000	1 469 566	1 035 000
sh toetuse arvelt		152 750	519 738	392 590	1 150 000	1 233 031	1 000 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		178 750	336 262	358 810	277 000	236 535	35 000
05 Keskkonnakaitse		30 000	50 000	25 000	25 000	0	0
sh toetuse arvelt			37 500	18 750	18 750		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		30 000	12 500	6 250	6 250	0	0
06 Elamu- ja kommunaalmajandus		204 000	800 202	0	0	0	0
sh toetuse arvelt		94 000	488 063	0	0	0	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		110 000	312 139	0	0	0	0
08 Vabaaeg, kultuur ja religioon		69 300	95 000	70 000	80 000	80 000	80 000
sh toetuse arvelt		0	20 000	0	50 000	50 000	50 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		69 300	75 000	70 000	30 000	30 000	30 000
09 Haridus		1 124 880	1 888 625	270 000	0	0	10 000
sh toetuse arvelt		759 342	958 554	120 000	0	0	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		365 538	930 071	150 000	0	0	10 000
10 Sotsiaalne kaitse		38 285	404 865	134 000	0	0	0
sh toetuse arvelt		10 685	187 015	109 900	0	0	0
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		27 600	217 850	24 100	0	0	0
KÕIK KOKKU		2 000 097	4 114 692	1 300 400	1 582 000	1 599 566	1 175 000
sh toetuse arvelt		1 016 777	2 210 870	641 240	1 218 750	1 283 031	1 050 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		983 320	1 903 822	659 160	363 250	316 535	125 000

Tabel 8. Viru-Nigula valla investeeringud valdkonna lõikes.

Tabel 9 iseloomustab Viru-Nigula valla eelarvest kavandatud investeeringud objektide lõikes, mis on kajastatud valla arengukavas. Rahaliselt kõige suuremaks projektiks on ettevõtlusala arendamine Kundas.

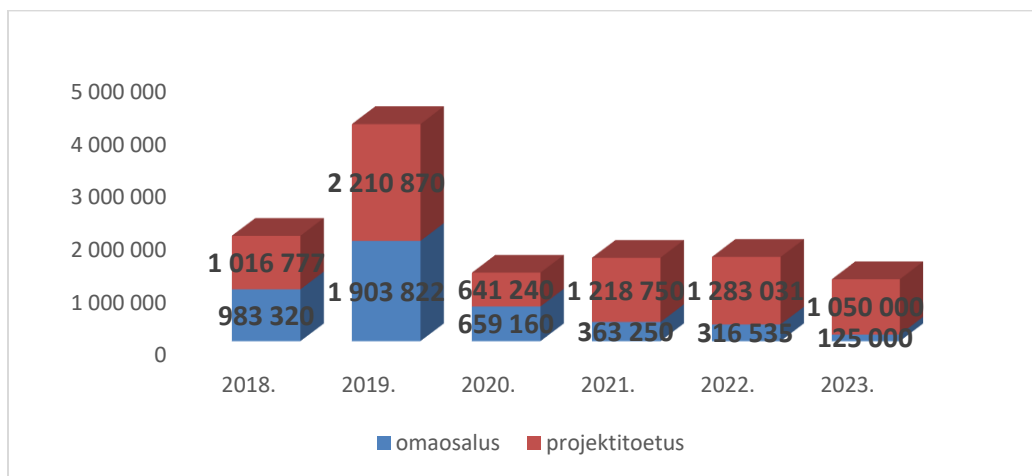
Investeeringuobjektid* (alati "+" märgiga)	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
VALLAVALITSUSE HOONE (01)	87 000	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt						
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)	87 000					
ASERI KESKVÄLJAKU REK (04)	0	0	285 400	0	0	0
sh toetuse arvelt			242 590			

sh muude vahendite arvelt (omaosalus)				42 810			
ASERI-RANNU KERGLIIKLUSTEE (04)		15 000	221 000	116 000	0	0	0
sh toetuse arvelt		12 750	147 738				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		2 250	73 262	116 000			
TEEDE, TÄNAVATE KORRASHOID (04)		133 500	150 000	150 000	150 000	150 000	0
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		133 500	150 000	150 000	150 000	150 000	
KUNDA JAAMA TN REK (04)		180 000	460 000	0	0	0	0
sh toetuse arvelt		140 000	372 000				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		40 000	88 000				
ETTEVÕTLUSALA KUNDAS (04)		3 000	0	0	1 077 000	1 119 566	1 035 000
sh toetuse arvelt					1 000 000	1 083 031	1 000 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		3 000			77 000	36 535	35 000
MAHU SADAM (04)		0	25 000	200 000	200 000	200 000	0
sh toetuse arvelt				150 000	150 000	150 000	
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)			25 000	50 000	50 000	50 000	
JÄÄTMEKÄITLUS (05)		30 000	50 000	25 000	25 000	0	0
sh toetuse arvelt			37 500	18 750	18 750		
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		30 000	12 500	6 250	6 250		
KUNDA TÄNAVAVALGUSTUS (06)		154 000	800 202	0	0	0	0
sh toetuse arvelt		94 000	488 063				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		60 000	312 139				
KUNDA MAJANDUSKESKUSE GARAÄŽ (06)		50 000	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		50 000					
ASERI VABAAJAKESKUS (08)		7 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		7 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
KUNDA SPORDIKESKUS (08)		40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		40 000	10 000	10 000	10 000	10 000	10 000
KUNDA LINNA KLUBI (08)		12 600	50 000	50 000	0	0	0
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		12 600	50 000	50 000			
VIRU-NIGULA RAHVAMAJA (08)		9 700	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		9 700					
VIRU-NIGULA PASTORAADI PEAHOONE(08)		0	25 000	0	60 000	60 000	60 000
sh toetuse arvelt			20 000		50 000	50 000	50 000
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		0	5 000		10 000	10 000	10 000
ASERI LASTEAED (09)		122 500	0	0	0	0	0
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		122 500					

KUNDA LASTEAED (09)		37 380	764 620	0	0	0	0
sh toetuse arvelt		21 084	444 549				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		16 296	320 071				
ASERI KOOLI PÕHIKOOLI OSA REK (09)		800 000	854 005	0	0	0	0
sh toetuse arvelt		680 000	394 005				
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		120 000	460 000				
KUNDA ÜHISGÜMNAASIIUMI HOONE (09)		165 000	270 000	270 000	0	0	0
sh toetuse arvelt		58 258	120 000	120 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		106 742	150 000	150 000			
VASTA KOOLI TÖLLAKUUR (09)		0	0	0	0	0	10 000
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)							10 000
KUNDA HOOLDEKODU REK (10)		38 285	384 865	94 000	0	0	0
sh toetuse arvelt		10 685	172 015	79 900			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		27 600	212 850	14 100			
SOTSIAALMAJA (10)		0	20 000	40 000	0	0	0
sh toetuse arvelt			15 000	30 000			
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)			5 000	10 000			
MUUD PROJEKTID		115 132	20 000	50 000	50 000	50 000	50 000
sh toetuse arvelt							
sh muude vahendite arvelt (omaosalus)		115 132	20 000	50 000	50 000	50 000	50 000

Tabel 9. Viru-Nigula valla investeerimisobjektid.

Joonis 5 iseloomustab investeringute summasid aastate lõikes, eristades Viru-Nigula valla omaosaluse ja projektitoetuse.

Joonis 5. Viru-Nigula valla investeringud aastate lõikes, valla omaosalus ja projektitoetus.

Investeeringute rahastamiseks on kolm võimalust – oma eelarve vabadest vahenditest, võtta laenu ja kaasata projektitoetused. Investeeringute kavas on projektitoetuste osakaal väga suur - 63%

kokku eelarvestrateegia perioodil, mis paneb suured lootused ja kõrged nõudmised projektitaotluste kirjutajatele ja projekti läbiviijatele. Ülimalt oluline on taotluste esitamisel järgida eelarvestrateegias vastu võetud fiskaalpoliitilisi põhimõtteid, näiteks põhitegevuse tulemi suurust.

Eesmärgid investeeringute teostamisel:

- Tagada Viru-Nigula valla ühinemislepingus olevate investeeringute täitmine.
- Võimalikult palju teha vajaduspõhiseid taotlusi Euroopa Liidu struktuurifondidesse - saamaks maksimaalselt lisaraha valda vajalikeks investeeringuteks.
- Investeeringutega saavutada efekt juhtimiskuludes ja majanduskuludes.
- Investeeringute tegemisel lähtuda valla tasakaalustatud ja jätkusuutlikust arengupõhimõttest.

3.4. Finantseerimistegevuse eelarveosa

Viru-Nigula valla finantseerimistegevust kajastab tabel 10.

Viru - Nigula Vallavolikogu 27.09.2018 määrus nr 37	2017 täitmine	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Finantseerimistegevus	226 744	158 000	1 400 000	250 000	100 000	0	-350 000
Kohustuste võtmine (+)	707 415	300 000	1 700 000	500 000	350 000	300 000	0
Kohustuste tasumine (-)	-480 671	-142 000	-300 000	-250 000	-250 000	-300 000	-350 000

Tabel 10. Viru-Nigula valla finantseerimistegevus.

Laenude võtmine on vajalik investeeringute tagamiseks ja seda tehakse kooskõlas eelarve võimekusega – vabad vahendid põhitegevuse tulemist ja kinnipidamine seadustest, mis puudutavad kohalike omavalitsuste netovõlakoormuse arvutamist.

Laenude-kohustuste võtmine peab toimuma põhimõttel, et eelarve põhitegevuse tulem oleks suurem aastasest laenukohustuste tasumisest (põhiosa + intressid). Seda tingivad projektimeetmete tingimused, mis seavad selle matemaatilise nõude prioriteediks. Laenude võtmise strateegias on arvestatud, et suuremate investeeringute ajaline pingerida on jaotatud perioodil nii, et igal aastal saaks vallas teha suurema investeeringu, mida finantseerida laenu arvelt. Samal ajal vastavalt sõlmitud laenulepingutele, algab ka tagasimakse. Põhimõte on, et igal aastal võtta laen ja alustada tagasimaksmist, mis ei viiks kokkuvõttes valla netovõlakoormuse protsenti kriitilise piirini.

Finantseerimistegevuse eesmärgid:

- Kohustuste võtmisel lubada maksimaalseks netovõlakoormuseks kuni 50% aastas.
- Kohustuste võtmisel ei tohi väheneda valla finantsjätkusuutlikkus.
- Kohustuste võtmine ei ole lubatud põhitegevuse kulude katteks.

- Kohustuste võtmisel lähtuda põhimõttest, et prioriteet on sellega saavutada lisaraha kaasamine.

3.5. Likviidsete varade muutus

Tabel 11 iseloomustab Viru-Nigula valla likviidsete varade dünaamikat.

Viru - Nigula Vallavolikogu 27.09.2018 määrus nr 37	2017 täitmine	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-337 885	91 781	-24 480	-54 990	47 361	38 427	-71 645
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+ suurenemine /- vähenemine)	0	0					
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	328 254	420 035	395 555	340 565	387 926	426 353	354 708

Tabel 11. Viru-Nigula valla likviidsete varade muutus.

Eesmärgid likviidsete varade planeerimisel:

- tagada pidevalt, sh ka jooksva kuupäeval, valla arvetel likviidsus;
- juhul, kui aastalõpu jäägis on likviidseid (vabu) vahendeid rohkem kui kavandatud, siis tohib neid kasutada ainult:
 - a) kohustuste kiiremaks tagasimakseks või
 - b) arengukavas kavandatud investeeringute teostamiseks.

Kohalike maksude rakendamist eelarvestrateegia perioodil ei kavandata. Kohalike maksude tulusus on suhteliselt tagasihoidlik ja mõnede maksude rakendamine on omakorda suure kulukusega ehk madala rentaablusega. Seaduste muutumisel võib situatsioon muutuda.

4. Informatsioon kohalike maksude ja maamaksu muudatustest

Maks on seadusega või seaduse alusel valla- või linnavolikogu määrusega riigi või kohaliku omavalitsuse avalik-õiguslike ülesannete täitmiseks või selleks vajaliku tulu saamiseks maksumaksjale pandud ühekordne või perioodiline rahaline kohustus, mis kuulub täitmisele seaduse või määrusega ettenähtud korras, suuruses ja tähtaegadel ning millel puudub otsene vastutasu maksumaksja jaoks.

Maksud jagunevad riiklikeks ja kohalikeks maksudeks. Riiklikud maksud on FIT ja maamaks. Kohalikud maksud vastavalt kohalike maksude seadusele on reklaamimaks, teede ja tänavate

sulgemise maks, mootorsõidukimaks, loomapidamismaks, lõbustusmaks ja parkimistasu. Viru-Nigula vald kohalikke makse kehtestanud ei ole. Eelarvestrateegia perioodil ei ole neid kavas kehtestada.

Maamaksu osas on kavas vaadata läbi maamaksustamise koefitsiendid, maakasutus ja selle tulemusel peaks laekumine kasvama 2020. aastal 12 tuhat eurot. Kui riigi keskvalitsus muudab maksustamise aluseid, mis võivad muuta maamaksu laekumist, siis peab ka prognoosi muutma.

5. Ülevaade vallast ja temast sõltuvatest arvestusüksustest

Viru-Nigula valla ja temast sõltuvate üksuste arvnäitajate prognoos on esitatud tabelis 12.

Viru - Nigula vald	2017 täitmine	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud kokku	7 631 318	8 274 143	8 479 342	8 459 170	8 607 611	8 749 962	8 888 355
Põhitegevuse kulud kokku	7 149 350	7 981 912	8 070 000	8 170 000	8 310 000	8 405 000	8 495 000
<i>sh alates 2012 sõlmitud katkestamatud kasutusrendimaksud</i>	0	0	0	0	0	0	0
Põhitegevustulem	481 968	292 232	409 342	289 170	297 611	344 962	393 355
Investeeringustegevus kokku	-1 046 596	-358 451	-1 833 822	-594 160	-350 250	-306 535	-115 000
Eelarve tulem	-564 628	-66 219	-1 424 480	-304 990	-52 639	38 427	278 355
Finantseerimistegevus	226 744	158 000	1 400 000	250 000	100 000	0	-350 000
Likviidsete varade muutus (+ suurenemine, - vähenemine)	-337 885	91 781	-24 480	-54 990	47 361	38 427	-71 645
Nõuete ja kohustuste saldode muutus (tekkepõhise e/a korral) (+/-)	0	0	0	0	0	0	0
Likviidsete varade suunamata jääk aasta lõpuks	328 254	420 035	395 555	340 565	387 926	426 353	354 708
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	1 293 045	1 451 045	2 851 045	3 101 045	3 201 045	3 201 045	2 851 045
<i>sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära (arvestusüksuse väline)</i>	0	0	0	0	0	0	0
Netovõlakoormus (eurodes)	964 791	1 031 010	2 455 490	2 760 480	2 813 119	2 774 692	2 496 337
Netovõlakoormus (%)	12,6%	12,5%	29,0%	32,6%	32,7%	31,7%	28,1%
Netovõlakoormuse ülemäär (eurodes)	4 578 791	4 964 486	5 087 605	5 075 502	5 164 567	5 249 977	5 333 013
Netovõlakoormuse ülemäär (%)	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	3 614 000	3 933 476	2 632 115	2 315 022	2 351 448	2 475 285	2 836 676

Tabel 12. Viru-Nigula valla ja temast sõltuvate üksuste arvnäitajad.

Viru-Nigula valla eelarvestrateegiasse ei konsolideeru ühtegi vallale kuuluvat sõltuvat üksust (nn tütaretevõtet). Seega on tabelis summad ja protsendid identsed valla (arvestusüksuse) eelarvestrateegia osaga.

6. Arvestusüksuse põhitegevuse tulem

Viru-Nigula valla põhitegevuse tulemi prognoos on esitatud tabelis 13.

eelarveosa	2017 täitmine	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Põhitegevuse tulud	7 631 318	8 274 143	8 479 342	8 459 170	8 607 611	8 749 962	8 888 355
Põhitegevuse kulud	7 149 350	7 981 912	8 070 000	8 170 000	8 310 000	8 405 000	8 495 000
Põhitegevuse tulem	481 968	292 232	409 342	289 170	297 611	344 962	393 355

Tabel 13. Viru-Nigula valla põhitegevuse tulem.

Eesmärk:

- põhitegevuse tulem peab tagama minimaalselt kohustuste tagasimakse summa aastas (põhiosa + intressid);
- põhitegevuse tulem peab kasvama;
- põhitegevuse tulem peab tagama omafinantseerimise võimekuse koefitsiendi kasvu eelarvestrateegia perioodi lõpuks 1,05;
- järgida fiskaalpoliitilist põhimõtet, et: „heal ajal“ tuleb korjata reserve.

Eelarvestrateegias on nimetatud eesmärged järgitud.

7. Arvestusüksuse võlakoorem

Viru-Nigula valla netovõlakoormuse prognoos on esitatud tabelis 14.

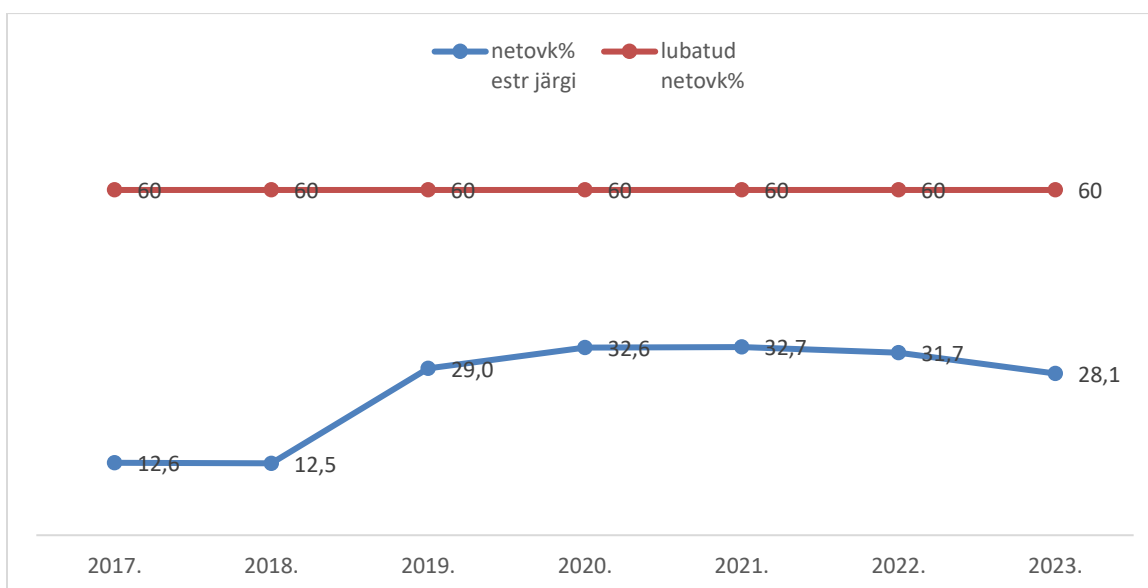
Viru - Nigula Vallavolikogu 27.09.2018 määrus nr 37	2017 täitmine	2018 eeldatav täitmine	2019 eelarve	2020 eelarve	2021 eelarve	2022 eelarve	2023 eelarve
Võlakohustused kokku aasta lõpu seisuga	1 293 045	1 451 045	2 851 045	3 101 045	3 201 045	3 201 045	2 851 045
sh kohustused, mis ei kajastu finantseerimistegevuses							
sh kohustused, mille võrra võib ületada netovõlakoormuse piirmäära	0	0					
Netovõlakoormus (eurodes)	964 791	1 031 010	2 455 490	2 760 480	2 813 119	2 774 692	2 496 337

Netovõlakoormus (%)	12,6%	12,5%	29,0%	32,6%	32,7%	31,7%	28,1%
Netovõlakoormuse ülemmäär (eurodes)	4 578 791	4 964 486	5 087 605	5 075 502	5 164 567	5 249 977	5 333 013
Netovõlakoormuse individuaalne ülemmäär (%)	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%	60,0%
Vaba netovõlakoormus (eurodes)	3 614 000	3 933 476	2 632 115	2 315 022	2 351 448	2 475 285	2 836 676

Tabel 14. Viru-Nigula valla netovõlakoormus.

Perioodil võetavad laenud kasvavad järk-järgult valla rahalisi kohustusi. Arvestades likviidsete varade olemasolu järgmistel aastatel, siis netovõlakoormus ei tõuse üle 33%. See on valla jaoks jõukohane ja jääb alla lubatud koormusest – 60%. Taoline lähenemine tagab likviidsuse ja lubab Viru-Nigula vallal probleemideta täita talle pandud ja ise võetud kohustusi pöhibitegevuses.

Netovõlakoormuse prognoosi /lubatud protsenti eelarvestrateegia perioodil iseloomustab joonis 6.

Joonis 6. Viru-Nigula valla netovõlakoormuse prognoos.

Jooniselt 6 on näha, et võetavad laenukohustused tõstavad küll 2019. aastal netovõla-koormuse protsenti, kuid see ei liigne kriitilise piirini, mis valla finantsvõimekust arvestades jääb tegelikult ca 30% piirimaile. See peaks tagama turvalisuse ka olukorras, kus tulude laekumine võib jääda alla prognoosi. Samas eelarve normaalse täitmise korral annab võimaluse täiendavalt kohustusi võtta, valla finantsvõimekust mitte halvendades.

8. Tundlikkuse analüüs

Valla finantsnäitajad on kooskõlas finantsdistiipliini tagamise meetmetega – KOFS vastavaid paragrahve silmas pidades.

Põhitegevuse tulem on kavandatud summas, et oleks piisavalt vahendeid laenu-teenindamise tagamiseks. Investeeringuteks jääb ainult valla enda eelarve vahenditest väheks. Kaasatakse laene ja projektitoetusi. Kuid investeerimisvõime tõstmine peab olema eesmärk.

Eelarve põhitegevuse kulud kasvavad enam-vähem proportsioonis põhitegevuse tulude kasvuga. Seetõttu ei kasva ka põhitegevuse tulem. Selleks, et saavutada põhitegevuses hüppelist kasvu ja sellega parandada finantsvõimekust, oleks vaja ka riigi keskvalitsuse poolt kohalike omavalitsuste tulude baasi muutmist. Riigi huvi peaks olema see, et suurendades kohalike omavalitsuste finantsvõimekust, väheneb ka nende laenuvõtmise vajadus. Kohalike omavalitsuste laenud aga konsolideeruvad riigi eelarvesse.

Viru-Nigula valla elanike arv ja maksumaksjate arv ei kasva oluliselt ning tuleb teha jõupingutusi nende näitajate kasvatamiseks. Palgakasv jääb peamiseks FIT laekumise kasvu elemendiks ka tulevikus.

Valla finantseerimistegevus on kavandatud põhimõttel, et investeeringuteks kavandada oma vahendeid ja võimalikult vähema laenude võtmisega. Investeeringute tegemisel on olulisel kohal välisvahendite kaasamine projektidega.